

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

**Циклова комісія соціально-гуманітарних, філологічних дисциплін та
фізичної підготовки**

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Основи філософії, соціології та релігієзнавства»
вибіркових компонент освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
173 Авіоніка**

Кременчук 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 22.02.24 № 2

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 17.01.2024 № 6

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.02.2024 № 2

Розглянуто на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки, протокол від 05.01.2024 №14

Розробник: викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки, спеціаліст вищої категорії Хомяк О.В.

Рецензенти:

1. Викладач Кременчуцького національного університету ім.М.Остроградського, к.пед.наук, доц., доцент кафедри психології, педагогіки та філософії Сошенко С.М.
2. Викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки Кременчуцького льотного коледжу ХНУВС, к.пед.н, викладач вищої категорії Кірюхіна М.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 105 Кількість тем - 11	173 Авіоніка бакалавр	Навчальний курс <u>2</u> (номер) Семестр <u>3</u> (номер) Види контролю: залік (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання	заочна форма навчання	
Лекції – ; (години)	Лекції – 14 - ; (години)	
Семінарські заняття – (години)	Семінарські заняття – 4 - (години)	
Практичні заняття- –	Практичні заняття – - (години)	
Лабораторні заняття – ____ - ____; (години)	Лабораторні заняття – ____ - ____; (години)	
Самостійна робота – ; (години)	Самостійна робота – 87 - ; (години)	
Індивідуальні завдання:	Індивідуальні завдання:	
Курсова робота – ____ - ____ (кількість; № семестру)	Курсова робота – ____ - ____ (кількість; № семестру)	
Реферати (тощо) – ____ (кількість; № семестру)	Реферати – <u>1</u> (кількість; № семестру)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «філософія, соціологія та релігієзнавство» є засвоєння майбутніми фахівцями головних здобутків філософії і на цій основі формування світоглядного універсалізму.

Завданнями дисципліни «філософія, соціологія та релігієзнавство» є виховання поваги до людини як головної цінності, оволодіння всезагальними методами дослідження, що буде сприяти підвищенню морального та професійного рівня, допомагати створенню позитивного іміджу спеціаліста, сприяти налагодженню конструктивної комунікації з людьми у суспільстві.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальний курс «Філософія, соціологія та релігієзнавство» передбачає міждисциплінарний зв'язок курсів логіки,

політології, основ етики та естетики, історії України, соціології, психології, теорії та історії держави і права, які вивчаються студентами 1-2 курсів.

Очікувані результати навчання: За результатами вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- предмет, основні розділи, категоріально-понятійний апарат, основні принципи та методи філософії, специфіку філософських проблем;
- філософію як форму свідомості і феномен культури, світоглядну, аксіологічну та методологічну функції філософії;
- специфіку філософського аналізу найбільш загальних проблем світу, соціуму, людини та їх пізнання;
- причини виникнення і розвитку релігійних поглядів і вчень, знати основні напрямки релігійної філософії.

вміти:

- формувати свідому громадянську позицію щодо основних соціально-політичних явищ в Україні;
- відрізняти головні та другорядні тенденції розвитку індивідуального та суспільного життя, свідомо застосовувати філософські пізнання до оцінки подій, будувати свою діяльність відповідно до набутих знань;
- вміти розрізняти повсякденний, релігійний, науковий та філософський світогляди та адекватно оцінювати прояви кожного з них. Безперервно розвивати свій кругозір та виробляти елементи філософського, узагальнюючого погляду на дійсність;
- бачити за зовнішніми проявами явищ природної чи соціальної дійсності їх внутрішню сутність, реалізацію прихованих тенденцій;
- використовувати категоріальний апарат філософії як методологічні засади наукових пошуків у розв'язанні відповідних професійних завдань;
- розглядати релігію як складову частину культури в найширшому її розумінні, в її зв'язку та взаємодії з іншими сферами життя і діяльності людини.

1. Програма навчальної дисципліни

Тема №1. Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.

Поняття світогляду. Роль світогляду в житті людини. Історичні типи світогляду. Міфологія як перша форма світогляду. Філософія — теоретична основа світогляду. Основне питання філософії. Поняття матеріалізму та ідеалізму. Предмет філософії. Методи філософії. Упереджене поняття про діалектику.

Тема №2. Дух, матерія, природа, людина: грані буття.

Філософське поняття матерії. Рух, простір, час і відображення як головні

властивості і форми існування матерії. Основні форми руху матерії. Проблема свідомості в філософії. Мозок — матеріальний орган психічної діяльності. Праця — основа свідомості. Мова і свідомість

Тема №3. Теорія пізнання. Учення про істину та її критерії.

Пізнання як відбиття дійсності. Єдність чуттєвого та раціонального в пізнанні. Емпіризм та раціоналізм. Роль відчуттів та абстракцій в процесі пізнання. Поняття істини. Об'єктивність, відносність та абсолютність істини. Практика — критерій істини. Основні методи наукового пізнання.

Тема №4. Соціологія як наука

Загальна характеристика соціології як наукової дисципліни. Об'єкт соціології. Передумови виникнення соціології. Предмет соціології та наукові дискусії навколо предмету соціології.

Поняття соціального. Рівні соціологічного аналізу. Структура соціологічного знання. Теоретична соціологія (макрорівень). Спеціальні та галузеві теорії (мезорівень). Емпірична соціологія: особливості пізнавального процесу в соціології (мікрорівень). Конкретно-соціологічні дослідження: інструментарій дослідження.

Методи дослідження. Ключові категорії соціології. Функції соціології. Зв'язок соціології із соціогуманітарними науками.

Тема №5. Суспільство як система.

Суспільство як надскладна органічна система. Поняття суспільства як нації-держави та системи соціальних відносин. Історичні типи суспільств: традиційне, індустріальне та постіндустріальне суспільства.

Ранні суспільні форми: суспільство збирачів та мисливців, прості аграрні й скотарські суспільства, перші цивілізації та імперії (складні суспільства).

Фактори соціальних змін: об'єктивні та суб'єктивні, зовнішні та внутрішні фактори соціальних змін. Інноваційно-еволюційний розвиток, об'єктивні соціальні процеси.

Сучасність і динаміка українського суспільства. Поняття революції та її відмінність від еволюційного процесу. Типи та види революцій. Класові та національно-визвольні революції. Сучасні демократичні революції. Революційний цикл. Теоретичні пояснення революцій.

Тема №6. Особистість у системі соціальних зв'язків.

Поняття людини й особистості. Особистість як соціальна одиниця. Типове й індивідуальне в особистості. Функції й структура особистості. Етапи й види соціалізації. Детермінанти й інститути соціалізації. Виховання як процес цілеспрямованої соціалізації.

Тема №7. Соціологія сім'ї та молоді.

Сім'я як соціальний інститут і як мала соціальна група. Сутність сім'ї. Соціологічні ракурси вивчення сім'ї. Поняття «сім'ї» та «шлюбу». Основні історичні етапи розвитку сім'ї. Їх характеристика. Структурні форми сучасної сім'ї. Соціальні функції сім'ї. Шлюб і сім'я в умовах модернізації суспільних відносин. Тенденції розвитку інститутів сім'ї та шлюбу.

Соціологія молоді в системі соціологічного знання. Теоретичні положення понятійний апарат та категорії. Соціологія молоді та молодіжна політика держави. Взаємозв'язок між суспільством та молоддю. Розвиток соціології молоді в Україні. Процеси визначення та нові тенденції. Перспективи та значення молодіжної політики в системі функціонування держави. Соціальні проблеми молоді. Рівні молодіжної свідомості.

Тема №8. Визначення та структурно-функціональний аналіз релігій.

Предмет релігієзнавства. Сутнісні характеристики релігії. Детермінація релігії. Релігійна свідомість. Релігійна діяльність. Функції релігії. Соціальна роль релігії.

Тема №9. Причини відмінностей віросповідання та культу різних релігій і конфесій.

Богословсько-теологічний та науковий підходи до питання генезису релігії. Стадії розвитку релігії за системою Р. Белла. Родоплемінні релігії: тотемізм, табу, магія, фетишизм, анімізм. Формування політеїзму.

Тема №10. Історія релігій, типи вірувань.

Поняття національно-державної (етнічної) релігії. Релігії перших цивілізацій – Єгипту, Месопотамії, Інду. Релігія Стародавнього Китаю: культ Шан-ді, культ Неба, даосизм. Релігії Стародавньої Греції та Риму. Іудаїзм – релігія єврейського народу.

Тема №11. Сучасні релігії світу.

Виникнення буддизму. Буддійське віровчення і культ. Основні ідеї та напрямки буддизму. Особливості релігійних форм буддизму. Суспільно-історичні умови виникнення християнства. Ідейні попередники християнства. Боротьба за утвердження християнського віровчення і культу. Поділ християнських церков. Православ'я. Католицизм. Протестантизм. Виникнення ісламу. Особливості віровчення і культу Іслама. Основні напрямки в Ісламі.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

(денна форма навчання)

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						
	Всього	з них:					Вид контролю
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.	10	2				8	залік
Тема № 2. Дух, матерія, природа, людина: грані буття.	10	2	-			8	
Тема № 3 Теорія пізнання. Учення про істину та її критерії.	10	2				8	
Тема № 4 Соціологія як наука.	12	2	2			8	
Тема № 5 Суспільство як система.	10	2				8	
Тема № 6 Особистість у системі соціальних зв'язків.	10	2				8	
Тема № 7 Соціологія сім'ї та молоді.	12	2	2			8	
Тема№8 Визначення та структурно-функціональний аналіз релігій.	8	-				8	
Тема№9 Причини відмінностей віросповідання та культу різних релігій і конфесій.	8	-	-			8	
Тема№10 Історія релігій, типи вірувань.	8	-	-			8	

Тема № 11 Сучасні релігії світу.	7					7	
Всього годин за семестром №3 :	105	14	4			87	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1 Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.		1,2,3,4
1.	Упереджене поняття про діалектику.	
Тема № 2 Дух, матерія, природа, людина: грані буття.		1,2,3,4,5
1.	Праця — основа свідомості. Мова і свідомість.	
Тема № 3 Теорія пізнання. Учення про істину та її критерії.		5,6,7,8
1.	Практика — критерій істини. Основні методи наукового пізнання.	
Тема № 4 Соціологія як наука.		7,8,9,10
1.	Ключові категорії соціології.	
2.	Функції соціології.	
Тема № 5 Суспільство як система.		12,13
Фактори соціальних змін: об'єктивні і суб'єктивні, зовнішні і внутрішні фактори соціальних змін.		
Тема № 6 Особистість у системі соціальних зв'язків.		13,14,15
1. Необіхевіористська теорія особистості. Теорія соціальної установки.		
2. Соціальний статус. Соціальна роль.		
Тема № 7 Соціологія сім'ї та молоді.		10,11,12,14
1. Взаємодія сім'ї з іншими соціальними інститутами і організаціями.		
2. Соціальні статуси, ролі і типи: гендерний дискурс. Сімейна соціалізація.		
Тема № 8 Визначення та структурно-функціональний аналіз релігій.		16,17
1. Соціальна роль релігії.		
Тема № 9 Причини відмінностей віросповідання та культу різних релігій і конфесій.		16,17,18
1. Формування політеїзму.		
Тема № 10 Історія релігій, типи вірувань.		17,18

1.Іудаїзм – релігія єврейського народу.	
Тема № 11. Сучасні релігії світу.	17.18

5. Індивідуальні завдання

5.1.1.Теми рефератів

1. Міф, релігія та філософія: спільне та специфічне.
2. Філософія і право: історія взаємовідносин.
3. Ідея закону (номос) у античній думці
4. Етичні та естетичні ідеали античності
5. Філософські погляди Геракліта
6. Ідея справедливості в діалозі Платона «Держава»
7. Філософські погляди кініків.
8. Античний скептицизм.
9. Грецький і римський стоїцизм
10. Неоплатонізм – остання філософська течія античності
11. Зміст поняття «справедливість» у Платона
12. Суть і значення принципу «золотої середини» (на прикладі «Нікомахової етики» Арістотеля)
13. Співвідношення віри та розуму в філософії Тертуліана.
14. Проблема гріховності людини в «Сповіді» Августина Аврелія.
15. Сенс життя людини за «Сповіддю» Августина Аврелія.
16. Тема найкращого державного устрою в «Утопії» Т. Мора
17. Роздуми Р. Декарта про специфіку пізнання (на прикладі фрагментів з «Міркування про метод»)
18. Значення гіпотетико-дедуктивного методу як стратегії розслідування та розкриття правопорушення.
19. Філософські погляди Ч. Беккарія та їх вплив на юриспруденцію
20. Філософія права Гегеля
21. Філософська думка часів Київської Русі
22. Філософія Відродження в Україні
23. Просвітництво в Києво-Могилянській Академії
24. Філософія Й.Б. Шада.
25. Соціально-філософські погляди М. Драгоманова.
26. Традиції вітчизняної філософсько-правової думки (П.Юркевич, Б.Кістяківський).
27. Вчення про ноосферу В. Вернадського
28. Філософські ідеї у творчості І. Франко
29. Імморалізм та надлюдина у розумінні Ф. Ніцше.
30. Виховання громадянина як завдання соціальної філософії.
31. Розвиток соціальних ідей у Давньому світі.
32. Міфологія як спосіб відображення соціальної реальності.

33. Соціальні знання епохи Середньовіччя.
34. Соціальні знання епохи Відродження.
35. Соціальна утопія Томаса Мора.
36. Соціальна утопія Томмазо Кампанелли.
37. Соціальні ідеї Н. Макіавеллі.
38. Теорія природного права і суспільного договору Г. Гроція, Т. Гоббса, Б. Спінози.
39. Класичний період становлення соціології.
40. Натуралізм у соціологічній думці ХІХ – початку ХХ століття.
41. Теорія малих груп і «дзеркального Я» Ч. Кулі.
42. Соціологія кінця ХІХ – початку ХХ століття.
43. Символічний інтеракціонізм: основні підходи.
44. Формування соціологічної думки в Україні.
45. Теорія плюралізму М. Ковалевського.
46. Соціально-історичні погляди М. Костомарова.
47. М. Драгоманов – «Про еволюцію і революцію».
48. Використання соціологічного методу Е. Дюркгейма.
49. Сучасна українська соціологія.
50. Глобалізація суспільства та її соціальні наслідки.
51. Місто як об'єкт соціологічного аналізу.
52. Село як об'єкт соціологічного аналізу.
53. Урбанізаційні процеси у світі.
54. Гендерні відносини в сучасному суспільстві.
55. Основні напрямки демографічної політики в Україні.
56. Сутнісні характеристики релігій.
57. Функції релігій.
58. Соціальна роль релігій.
59. Релігії перших цивілізацій.
60. Релігії Стародавнього Китаю.
61. Релігії Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.
62. Буддизм та його основні напрямки.
63. Християнство та його ідейні попередники.
64. Поділ християнських церков.
65. Особливості віровчення Ісламу.

5.1.2 Теми курсових робіт – не передбачено

5.1.3 Теми наукових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

Лекції із застосуванням мультимедійних та бінарних методів; та семінарські заняття з моделюванням ситуативних задач, рольові ігри.

Рівні застосування бінарних методів:

- 1) на інформаційному (або догматичному) рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-інформаційного методу;
- 2) на проблемному (або аналітичному) рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-проблемного методу;
- 3) на евристичному (пошуковому) рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-евристичного методу;
- 4) на дослідницькому рівні словесна форма набуває характеру словесно-дослідницького методу.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Об'єкт, предмет соціології та поняття соціального.
2. Основні соціологічні категорії.
3. Місце соціології в системі соціально-гуманітарних дисциплін.
4. Функції соціології та її місце у суспільстві.
5. Структура соціології та рівні соціологічного знання.
6. Роль соціології в сучасному суспільстві.
7. Соціальна стратифікація: поняття, види, теоретичні пояснення.
8. Хто такі маргінали, які причини їхньої появи та джерела формування?
9. Закриті історичні форми соціальної стратифікації.
10. Відкрита форма соціальної стратифікації.
11. Поняття соціальної мобільності.
12. Типи й види соціальної мобільності.
13. Соціальні позиції і соціальні статуси.
14. Статуси успадковані і досягнуті.
15. Поняття соціальної ролі.
16. Соціальна нерівність: генезис, теоретичні пояснення.
17. Поняття соціальної структури. Соціальна структура суспільства.
18. Поняття класу та основні класові теорії.
19. Характеристика вищого, середнього та нижчого класу.
20. У чому полягають проблеми становлення середнього класу в Україні?
21. Поняття демографічної структури й основні види демографічних груп населення.
22. Види національно-етнічних конфліктів.
23. Філософія як «любов до мудрості» і як теорія. Роль філософії у культурі.
24. Предмет та проблематика філософії.
25. Функції філософії.
26. Міф та філософія: загальне та особливе.
27. Структура філософського знання (онтологія, гносеологія, антропологія, аксіологія тощо).
28. Філософія як теоретична основа світогляду.
29. Філософія і наука. Філософія і релігія.
30. Соціокультурні передумови виникнення філософії.
31. Особливості мови філософії.
32. Характерні риси давньокитайської філософії

- 33.Філософія даосизму.
- 34.Філософія конфуціанства.
- 35.Передумови та загальний характер давньогрецької філософії.
- 36.Перші іонійські філософи, особливості і зміст їх філософування.
37. Італійські філософи (піфагорійці та елеати).
- 38.Молодші натурфілософи та атомісти.
- 39.Софісти. Антропологічний поворот у філософії.
- 40.Істина та метод в антропоцентричній філософії Сократа.
- 41.Вчення Платона про ідеї.
- 42.Платон. Вчення про державу. Концепція справедливості.
- 43.Онтологія Платона (Міф про печеру у діалозі «Держава»).
- 44.Метафізика Аристотеля.
- 45.Філософія держави у Аристотеля.
- 46.Аналіз політичних устроїв у «Політиці» Аристотеля.
- 47.Етика Аристотеля.
- 48.Теоцентрична спрямованість середньовічної філософії. Особливості філософської проблематики.
- 49.Апологетика, патристика та схоластика: проблема співвідношення віри та розуму (Тертулліан, Августин Аврелій, Фома Аквінський).
- 50.Концепція держави у середньовічній філософії (Августин Аврелій, Фома Аквінський).
- 51.Гуманістична філософія епохи Відродження.
- 52.Соціально-філософські погляди мислителів епохи Відродження (Н. Макіавеллі, Т. Мор, Т. Кампанелла).
- 53.Особливості філософії Нового часу. Пошук універсальних методів пізнання. Раціоналізм, емпіризм.
- 54.Новий органон пізнання Ф. Бекона.
- 55.Дедуктивний метод Р. Декарта. Правила користування розумом.
- 56.Соціально-філософські погляди Т. Гоббса та Дж. Локка.
- 57.Філософія Просвітництва та діяльність енциклопедистів.
- 58.«Коперніканський переворот» філософії І.Канта.
- 59.Етика І. Канта.
- 60.Філософія Гегеля: система та метод.
- 61.Філософія права Гегеля.
- 62.Історико-культурні передумови виникнення некласичної філософії. Її орієнтації та напрямки.
- 63.Філософія життя Ф. Ніцше.
- 64.Проблема людини у філософії екзистенціалізму. А. Камю та Ж.-П. Сартр про сенс людського існування.
65. Філософія К. Маркса. Сутність матеріалістичного розуміння історії
- 66.Позитивізм О. Конта.
- 67.Особливості вітчизняної філософії. Г.С. Сковорода про світ, людину та її життєве призначення.

68. Вітчизняна філософія держави (Б. Кістяківський, М. Грушевський).
69. Категорії буття і небуття. Буття та його рівні.
70. Категорія матерії. Основні концепції матерії.
71. Простір і час як умови існування матерії.
72. Сутність руху, його види. Співвідношення руху і розвитку.
73. Головні питання гносеології, основні гносеологічні напрямки.
74. Проблема істини, основні концепції істини. Форми істини.
75. Рівні та форми пізнання.
76. Специфіка наукового пізнання. Основні підходи до пояснення релігії.
77. Соціальна роль релігії.
78. Родоплемінні релігії.
79. Національні релігії та їх особливості.
80. Світові релігії.

81. 8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачів з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів освіти в Коледжі враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних

занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо здобувач не з'явився на підсумковий контроль (залік), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється відділенням. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачі, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з коледжу. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з коледжу.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (заліку), то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Вимоги до здобувачів щодо засвоєння змісту дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
			оцінка	Пояснення
12	97–100	Відмінно ("зараховано")	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
11	94–96			
10	90–93			

9	85–89	Добре ("зараховано")	В	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
8	80–84			
7	75 – 79		С	„Добре” – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
6	70–74	Задовільно ("зараховано")	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
5	65–69			
4	60 – 64		Е	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	40–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу засвоєний частково , потрібні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
2	21–40			
1	1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Волович В.І. Соціологія: підручник. Київ : ЦУЛ, 2020. 808 с.

2. Геращенко Т.Г. Соціологія: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 157 с.
3. 3. Горлач М., Кремень А., Волович В. Соціологія : підручник. Київ : ЦНЛ, 2019. 808 с.
4. Кузьменко Т.М. Соціологія: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 320 с.
5. Левченко К. Гендернетяжіння: виклики та рішення. Київ : Фоліо, 2019. 320 с.
6. Лукашевич М.П., М.В. Туленков. Соціологія. Основизагальної. Спеціальної та галузевих теорій: підручник. Київ : Каравелла, 2018. 544 с.
7. Титаренко О.О. Соціологія : навчальний посібник. Київ : Дакор, 2020. 210 с.
8. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. – Львів: Кальварія, 2004. – 544 с.
9. Якуба Е.А. Соціологія: Навчальний посібник для студентів. – Харків: Константа, 1995. – 192 с.
10. Абрамович С.Д. Світова та українська культура. Л.: «Світ», 2004
11. Яртісь А.В. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. – Л.: «Світ», 2005.
12. Матвеева Л.Л. Культурологія. К.: «Либідь», 2005.
13. Дещинський І.Є. Українська та зарубіжна культура. – Л.: Бескид Біт, 2005.
14. Кремень В.Г. Філософія: Підручник.- Харків. 2009.
15. Петрусенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навч.-методич. посібник.- Київ. 2001.
16. Братенші В.Д. Основи філософських знань: Навч. посібник.- Кременчук. 2009.
17. Арутюнов В.Х. Релігієзнавство: Навч. посібник.- Київ. 2001.
18. Лубський В.І. Релігієзнавство: Підручник. – Київ. 2003.

Допоміжна

1. Варзар І. Політична етнологія як наука: історія, теорія, методологія, праксеологія. – К., 1994.
2. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.). – К., 1993.
3. Перебенесюк В., Бехешкіна І. Соціальні конфлікти і молодь. – К.: Наук. думка, 1994.
4. Поппер Карл. Відкрите суспільство та його вороги. – К., 1994.
5. Тофлер А. Третя хвиля. – К.: Всесвіт, 2000. – 480 с.
6. Черепанова С.О. Українська культура. – Л., 2004
7. Левчук Л.Т. Історія світової культури. – К., 2003
8. Абрамович С.А. Світова та українська культура. – К., 2005
9. Грушевський М.С. Духовна України. - К., ЛИБІДЬ, 1994
10. Історія українського мистецтва: в 6 т.- К., 1966-1970
11. Культура українського народу: Навчальний посібник - К., ЛИБІДЬ, 1994
12. Семчишин Я. Тисяча років української культури. - Львів., 1993

13. Безвершук Ж.О., Щербакова О.В. Культурологія. Навчальний посібник. – К. 2010
14. Бичко І.В. Філософія: Навч. посібник.- Київ.2002.
15. Заїченко Г.А. Філософія: Підручник. – Київ.2005.
16. Горак Г.І. Філософія: Навч.посібник. – Київ.2002.
17. Бублик С.А. Релігієзнавство: Навч.посібник. – Київ.2000.
18. Колодний А. Академічне релігієзнавство: Підручник. – Київ.2000.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Українські підручники онлайн: Соціологія [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/sotsiologiya/>
2. Черниш Наталія. Соціологія: курс лекцій [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.sociology-lnu.org.ua/resursy/files/Chernysh_Soc_04.pdf
3. Сокурянська Л. Г. Вступ до соціології : навч. посібн. / Л. Г. Сокурянська. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – 260 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sociology.kharkov.ua/socio/docs/metod_books/vstyp_do_sociology.pdf.
4. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м.Київ).
5. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).
6. www.journal@socnet.kiev.ua (Домашня сторінка часопису «Соціологія: Теорія, методи, маркетинг»).
7. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>
8. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>
9. Сайт видавництва “Свічадо” (Історія релігії, переклади Отців Церкви, християнська художня література, богословська та богослужбова література, філософія, психологія, етика та ін.) <http://www.svichado.com>
10. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.ua>
11. Бібліотека соціологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.socd.univ.kiev.ua/PUBLICAT/index.phtm>
12. Веб-сторінка д.філос.н., завідувача відділу філософії культури, етики та естетики Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України Євгена Бистрицького <http://www.bystrytsky.org>
13. Інтернет-версія культурологічного часопису “І” <http://www.ji.lviv.ua/index.ht>